

Թ Ի Ի 3

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

14-15
ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄ 1913-14 ՇՐՋԱՆԻ

ԵՐ ԵՆՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏՔԸ

ՆԻՍՏ Գ .

30 Մայիս 1914

Տպագրութիւն Տ. ՏՕՂՐԱՄԱՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, Պապը-Սլի ձատտէսի, Թիւ. 49

1914

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ

ԿՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ

(Ա. Վիճակ)

1. Տ. Եղիշէ Արքեպ. Դուրեան
2. Տ. Վահրամ Կ. Մանկունի
3. Տ. Զարմայր քհնյ. Կեղիւրեան
- 4.

(Բ. Վիճակ)

5. Տ. Մաղարիա Արքեպ. Օրմանեան
6. Տ. Գրիգորի Ծ. Վ. Պալազեան
7. Տ. Երուանդ Ծ. Վ. Բէրտահմեան
8. Տ. Սմբատ Ծ. Վ. Գազազեան

(Դ. Վիճակ)

9. Տ. Շմայեակ Արքեպ. Դիմաքեան
10. Տ. Մաղարիա Եպիսկ. Տէրունեան
11. Անանիա Վ. Հազարապետեան
12. Տ. Միքայէլ քհնյ. Աշնեան

(Դ. Վիճակ)

13. Տ. Արիստակէս Ա. քհնյ. Զիլվանեան
14. Տ. Խորէն Գարուծիւնեան
15. Տ. Յուսիկ Բաշունի
16. Տ. Տաճատ Գաշայեան

(Ե. Վիճակ)

17. Տ. Եղնիկ Ծ. Վ. Պապեան
18. Տ. Շմայեակ Բաճ. Էքսէրեան
19. Տ. Բարձր Բազմեան
20. Տ. Արեւ Երեցեան

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆՔ

(Ա. Վիճակ)

Էյուպ Ս. Եղիա

21. Օննիկ էֆ. Մինասեան

Խասգիւղ

22. Պետրոս Էֆնտի Հալանեան
23. Պետրոս Խորասանեան
- 24.

Մագրիգիւղ

25. Երուանդ Էֆնտի Պէյազեան
26. Թաւոր Բաբեան
27. Տօթ. Մալսանեան
28. Յակոբ Գոյանեան
29. Յովհաննէս Խազուրեան
30. Սարգիս Պէֆրէկեան
- 31.

Պէյուքիւք

32. Արշակ Էֆնտի Ալպոյանեան
33. Յովսէփ Գազազեան

Սան-Սթեփանո

34. Գեորգի Էֆ. Մանեան

Կրթագիւղ

35. Խաչիկ Էֆնտի Սըվանեան
36. Տ. Ստեփան Էֆնտի Թերզեան

(Բ. Վիճակ)

Բերա-Գասը Բիւրա

37. Աստուծոտուր Էֆնտի Լաւորեան
38. Արամ Զ. Լանեան
39. Արմենակ Բալսեան
40. Գեորգ Թորգման
41. Գրիգոր Եսկանեան
42. Յովհաննէս Զիւլիւսեան
43. Սարգիս Մինասեան
44. Տր. Վ. Թորգոման
45. Յովհան Գաբեան

Գարմալ-Գնալը

- 46.

Գուրուլէշմէ

- 47.

Պէշիկմաշ

48. Տրդատ Պ. Տառեան

Ֆէրիգիւղ

49. Եղուարդ Էֆնտի Գարալէզեան
50. Հրանտ Ասատուր
51. Մարկոս Նաթանեան
52. Յակոբ Պապի

(Գ. Վիճակ)

Գատրգիւղ

53. Անտոն Էֆնտի Թաւազ
54. Աղասի Աստեան
55. Եղուարդ Դիլիսեան
56. Ներոս Օհանեան
57. Մկրտիչ Արքարեան
58. Պեննէ Թորոսեան
59. Սարգիս Էսմէրեան

Եֆնի-Գարու

60. Պեննէ Էֆնտի Տէլիւկեան
61. Վահան Փափազեան

Պալամ

62. Տօթ. Կարապետ Էֆնտի Եաղուպեան
63. Յարութիւն Էֆ. Մաստիկեան
64. Սարգիս Սրենց
65. Հրանտ Անդրեանեան

Սկիւտար Եֆնի-Մանալլէ

66. Թորգոմ Էֆնտի Պոյանեան
67. Հմայեակ Խորոզեան
68. Վահան Սուրբեան

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

ԲԱՑՈՒՄ 1914—1915 ՆԱՏԱՇՐՋԱՆԻ

ՆԻՍՏ Գ.

30 ՄԱՅԻՍ 1914

ՆԱԽԱԳԱՀ. — ՄՐԲԱՅԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՀԱՅՐ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — ԳԱՐԻԷԼ ԷՖԵՆՏԻ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Կանոնագիր Ազգ. սրոց եւ տեղեկագիր Համալսարանական եւ
Նախաձեռնութեան Դիւաններու:

(Նիստը տեղի ունեցաւ Ղալաթիոյ խոր-
հրդարանը ի ներկայութեան 53 երեսփո-
խաններու որոց թիւը յանգեցաւ յետոյ 65թ):

ԲԱՅԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆԱՅ

ԱՏԵՆ. ԷՖ. — Պէյազեան էֆ. ճամ-
բորդութեան պատճառով իր բացակայու-
թիւնը հաղորդած է մեզ՝ կարճաճառագրե-
ղիւքը օրինաւոր բացակայ:

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՈՒԹԵՆՆԷ

ԱՏԵՆ. ԷՖ. — Պէյազեան էֆ. Տէլիւկեան
հետեւեալ հրաժարականը ղրկած է երես-
փոխանութիւն:

(Ատենադպիր էֆ. կարգաց հետեւեալ
գիրը):

Վսեմախալ Տէր.

Նկատելով որ զբաղումներուս ան-
տուրիւնը արգելք կ'ըլլայ ինձ շարունա-
կել Պատ. Ժողովի անդամակցութեան
պաշտօնս, այնպէս որպէս կը փափաքեմ,
ուստի հարկադրուած ներկայիւս կու-
զամ մատուցանել անդամակցութենէ ներ-
կայ հրաժարականս:

Հանգեցէք ընդունիլ, Վսեմափայլ Տէր Ատենապետ, այս առթիւ խորին յարգանքներու հաւատարմութիւնը:

Հրաժարեալ Երեսփոխան Եղիշ-Գաբուրի Պենոն Պ. Տէյիւմէնեան

(Ատենապետ էֆ. քուէի դնելով այս հրաժարականը, ընդունուեցաւ):

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԱՔՆՆԶ ԴԻԻԱՆՆԵՐՈՒ

ԱՏԵՆ. Էֆ.— Անցեալ նիստին ժողովը՝ զբաղեցաւ Նախաքննիչ զիւաններու կազմութեամբ: Ընտրուած անդամներէն ուսման հրաժարած ըլլալով՝ անոնց տեղ հետեւեալները կը ներկայացնենք ձեզ.

Զեռնհասութեան զիւանէն հրաժարած է Տօքթ. Տաղաւարեան էֆ. ի մօտոյ ճամբորդելու հարկադրուած ըլլալուն, համարիրեն տեղ կ'առաջարկենք Ներսէս էֆ. Օհանեսանը: Դաստիարակութեան զիւանէն հրաժարած է Հրանտ Ասատուր էֆ. կ'առաջարկենք Հմայեակ էֆ. Արամեանց: Համարակալութեան զիւանէն հրաժարած է Խաչիկ էֆ. Սվաճեան կ'առաջարկենք Արիստակէս էֆ. Գասպարեան, որ Իրաւագիտութեան զիւանէն հրաժարած ըլլալով իրեն յաջորդ կը նշանակենք Յակոբ էֆ. Մինասեան: Յարաբերական զիւանէն հրաժարած Շահրիկեան էֆ. ի տեղ Պարգեւ էֆ. Փափազեան եւ Տօքթ. Թորգոմեան էֆ. ի տեղ Տրդատ պէյ Տատեան, իսկ Նախաձեռնութեան զիւանէն հրաժարած Լեւոն էֆ. Տէմիրճիպաշեանի տեղ կը նշանակենք Ռուբէն էֆ. Փափազեան: Եթէ ժողովը համաձայն է, նախաքննիչ զիւանները կազմուած կը համարինք այս կերպով:

Գալով նորընտիր զիւաններու կազմութեան, Զեռնհասութեան զիւանը կը տեղեկացնէ մեզ թէ՛ տախտակաւ ընտրած է Հմայեակ Ա.ը, Իրաւագիտութեան զիւանը Վահրամ Ա.ը, Նախաձեռնութեան զիւանը Տէր Մովսէսեան էֆ. ին, Կալուածոց զիւանը Դէորդ էֆ. Ասլանեան, Խմբագրութեան

զիւանը Ա. Փանոսեան էֆ. ին: Այս կերպով զիւաններու մեծագոյն մասը կազմուած կ'ըլլայ: Մէկ քանի զիւաններ ալ իրենց տախտակները ընտրած չըլլալով, ներկայացուցինք հրաւիրուեցան այսօրուան խորհրդակցութեան մասնակցելու: Ազգային ժողովի Երեսփոխան յանձնարումը ալ իր կազմութիւնը հաղորդած ըլլալով կ'արձանագրենք:

Ինչպէս որոշուած էր ժողովի կողմէ, ուսումնասիրելիք ազգային տուրքի համար պատրաստուած տեղեկագրները եւ ծրագրները: Ատենապետ էֆ. ին պիտի կարգայ պատրաստուած տեղեկագրերը:

Ամենապատիւ

Տ. Զաւէն Ս. Սրբեպ. Տ. Եղիայեան

Պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ եւ Նախագահ Ազգ. Ժողովոյ.

Ատենապետաց զիւանս, ըստ յանձնարարութեան եւ որոշման Պատ. Ժողովոյ զորոմարտելով, նկատողութեան առաւ Ազգ. Վարչութեան Բաղ. Ժողովի կողմէ պատրաստեալ Ազգ. տրոց կանոնագիրը, ինչպէս նաեւ նոյն կանոնագրի մասին Համարակալութեան եւ Նախաձեռնութեան զիւաններու պատրաստած տեղեկագրերն:

Ըստ որում Ազգ. Սահմանադրութեան բացորոշ տրամադրութեան համաձայն դատարար ազգային տուրքի բաշխումը տեղական Գաւա. Ժողովին կը պատկանի, ատենապետաց զիւանս նկատողութեան առաւ, մայրաքաղաքիս ազգայիններէ ազգային Պատրիարքարանի անտեղին դանձելիք ազգային տուրքի մասին վերջիշեալ երկու զիւաններու տեսութիւնները եւ ձուլելով զանոնք ի մի եւ մէկ քանի կարելի որ տրամադրութիւններ ալ աւելցնելով իր կատարած աշխատութիւնը կը ներկայացնէ Պատ. Ժողովի քննութեան եւ վաւերացման:

Յուսալով որ այս կերպով, գիւրացուցած պիտի ըլլանք, Ժողովիդ առ այս ունենալիք աշխատութիւնը:

Անդամք Ատենապետաց զիւանի

Ազգային Ժողովի Ատենապետ Դ. Նորասուցեան

Իրաւագիտութեան զիւանի Ատենապետ

Վ. Եպիս. Մանկունի

Զեռնհասութեան զիւանի Ատենապետ

Հմայեակ Եպիս. Դիմախեան

Կալուածոց զիւանի Ատենապետ

Գեորգ Ասլանեան

Խմբագրութեան զիւանի Ատենապետ

Ա. Փաւոսեան

Վն. Յարաբերական զիւանի

Տրդատ Տատեան

Վն. Համարակալութեան զիւանի

Ե. Շիրինեան

ԱՏԵՆ. Էֆ.— Ժողովը իւր օրինական մեծամասնութիւնը ունենալու համար 8 անդամի պէտք ունի, ուստի պիտի ստիպուինք պահ մը դադար տալ ժողովին:

ՆԵՐՍԷՍ Էֆ. ՕԶՍԵՆԻ.— Դիւանին այս յայտարարութեան վրայ կը հարկադրուիմք զաւայտնելով զիտեղ տալ որ, եթէ կանոնը անկողմնակալութեամբ գործողութիւն պէտք չմտար այս քաղի գծողութիւններու: Երեսփոխանութեան անունը պահելով, նիստերու բնաւ չեկող կամ ցանցաւորէն եկող երեսփոխաններու պէտք չունինք: Մէկ մեծամասնութեան խնդիրը լուծուեցաւ, բայց գծողութիւնը դարձեալ չլուծուեցաւ, եթէ պակաս մնացած անձներ կան, անոնց տեղ ալ նոր ընտրութիւն կը կատարուի:

ԺԱԳ. Էֆ. ՍԱՅՄԱՆԻ.— Կանոնական տրամադրութիւնը գործադրելու դատ, բացակայողներն ալ թերթերու միջոցաւ հրատարակուէ:

ԱՏԵՆ. Էֆ.— Դիւանս նախորդ նիստերէն 3 անգամ բացակայ եղողներու ազգարարագիր պիտի զրկէ, եւ եթէ դարձեալ

եալ բացակային հրաժարեալ պիտի նկատէ: Անոնց անուններն ալ կը հրատարակուին թերթերու միջոցաւ, կը կարծենք որ ըրազրութիւնը կաշակցի մեզի այս մասին որպէս զի մեծամասնութիւն ունենանք ժողովին մէջ:

ՏՕՔԹ. ԹԷՐԶԵԱՆ Էֆ.— Եթէ զիւանը մինչեւ հիմայ թոյլատուութիւն չընէր, մեծամասնութեան համար դժուարութիւն չէինք կրել, կը խնդրեմ որ ասկէ վերջ քիչ մը աւելի խիստ գտնուի: Եթէ բացակայողները անձնական զբաղումներ ունենալով չեն գար, պէտք է գիտնան որ մենք ալ մեր անձնական զբաղումները կը լքողունք եւ այստեղ կուգանք: Պէտք է մշտնջենական բացակայութիւն ունեցողներու այս դասը տանք, եւ թերթերու մէջ հրատարակենք իրենց անունները:

Լ. ՍԱՍԹՃԵԱՆ Էֆ.— Կը կարծենք որ թերթերն ալ չեն հրատարակել այդ անունները:

ԱՏԵՆ. Էֆ.— Մայր զիւանս կը յուսար որ ամէն երեսփոխան իր պարտականութիւնը կը ճանչնայ եւ կը կատարէ ու այդ պատճառաւ խստութիւն գործադրել չէր ուզեր: Յաւանքիկայ նիստին կը ներկայացնենք ձեզ այն երեսփոխաններու անունները որոնք 3 բացակայութիւն ունենալով մեր հրաւերին չեն պատասխանած, փափաքելի է որ այս միջոցներուն գործողութեան առիթ չտրուէր, հետեւաբար օգտակար կը տեսնեմ որ մամուլն ալ օգնէ մեզի:

(Պահ մը դադարէ յետոյ, ժողովը իր մեծամասնութիւնը գտած ըլլալով, վերաբացուեցաւ):

ԱՏԵՆ. Էֆ.— Ժողովը մեծամասնութիւն ունի այժմ, հետեւաբար կրնանք վիճաբանիլ ատենապետաց զիւանի պատրաստած ծրագրին վրայ: Առաջին յոգուածը անցեալ նիստին արդէն ընդունուած ըլլալով, անոր վիճաբանութեան հարկ չիմ

տեսներ: Բայց անգամ մ'ալ կը կարդանք զայն անոնց համար որոնք ներկայ չէին անցեալ նիստին:

Յօդ. 1. — Ազգ. Սահմանադրութեան 90 եւ 91 յօդուածներուն տրամադրութեանց համաձայն, Ազգ. Ընդհ. տուրքը պարտաւորել է 21 տարեկանը թեւակոխած եւ ո՛ր եւ է վաստակի կամ եկամուտի տէր ազգ. անհատներու համար:

Յօդ. 2. — Մայրաքաղաքիս մէջ Ընդհ. տուրքի նուազագոյն բաժինն 25 դր. է: Ամէն ազգային անհատ, իր ներթափանց կարողութեան համեմատ, կը վճարէ մէկէն մինչեւ ութը բաժին:

Մ. Է. Ֆ. ՀԱՅԿԱԶՆ. — Անցեալ նիստին ըսի, դարձեալ դիտել կուտամ որ եթէ ազգային տուրքը պարտաւորել պիտի ըլլայ 21 տարեկանին համար, ուրեմն այդ տարիքին մէջ քուէի իրաւունք ալ պէտք է տալ: Պարտք եւ իրաւունք անբաժան են իրարմէ, այն որ պարտքը կուտայ իրաւունքը կը պահանջէ, օրէնքները մէկին պէտք է ըլլան:

ՏՕԲԹ. Ս. ԹԷՐԶԵԱՆ Է. Ֆ. — Սահմանադրութիւնը ազգ. տուրքի համար որոշ տրամադրութիւններ ունենալով հանդերձ, քուէ տալու մասին ալ առանձին յօդուածներ ունի որոնք նայելով 25 տարեկան թեւակոխներն են որ քուէի իրաւունք ունին:

ԱՏՆՆ. Է. Ֆ. — Խնդիրը երկու բառով բացատրել կարեւոր կը նկատեմ: Սահմանադրութեան 90րդ յօդուածը կ'ըսէ թէ՛ ամէն ազգային անհատ որ չափահաս է եւ վաստակի ու չափու տէր, պարտական է տրօք մասնակցիլ ազգային ծախուց: Ինչպէս կը տեսնէք, այս յօդուածին մէջ 25 տարեկան ըլլալը պայման չ'ընէր. մինչդեռ ընտրող կամ ընտրելի ըլլալու համար որոշ տարիքներ նշանակած է: Մենք հիմայ 21 տարեկանը չափահաս կը նկատենք, եւ ուրիշ երկիրներու մէջ ալ այդ տարի-

քը ունեցողներն չափահաս կը նկատուին, հետեւաբար մեր ազգային օրէնքով, տուրք տալու համար ընդունուած չափահասութիւնը եւ ընտրող կամ ընտրելի ըլլալու համար ընդունուած չափահասութիւնը նոյնը չեն:

Ա. ՎՌԱՄԵԱՆ Է. Ֆ. — Ես կը կարծեմ թէ այս յօդուածը քննադատելի է. անոնք որ կը վճարեն իրենց տուրքը, քուէի իրաւունք ալ պէտք է ունենան:

ԱՏՆՆ. Է. Ֆ. — Ասոնք Սահմանադրութեան վերաքննութեան առթիւ նկատի առնուելիք խնդիրներ են, մենք այս տուրքի կանոնադիրը պատրաստելով Սահմանադրական տրամադրութիւնները փոփոխելու միտք չ'ունինք բնաւ. երեսփոխանաց ընտրողութեան եւ ընտրելիութեան պայմանները օրէնքին մէջ ընդունուած կերպով, նոյնութեամբ կը մնան արդէն:

Ա. ՎՌԱՄԵԱՆ Է. Ֆ. — Օրէնքը անփոփոխ պահելով հանդերձ՝ նուազագոյն չափ մը կրնայ պահուիլ, ասիկա հակասել չէ օրէնքին, ասկէ զատ, 25 դր. տուրքի մը վճարումը պայման դրուած է ընտրող ըլլալու համար: Եթէ միայն տուրք վճարողները պիտի մասնակցին ընտրութեանց 25 դր. չափազանց գումար մընէ, եւ այս գումարինը հակասահմանադրական սկզբունք մընէ: Ասիկա, Ամերիկայի եկեղեցական քրիստոնեան նման բան մը կ'ըլլայ, որուն համեմատ որոշ գումար մը վճարողները իրաւունք կրնան ունենալ անգամակցութեան իրաւունք վայելելու. այս ձեւը չի հաշտուիր ազգային իրաւունքներու հետ. հայ եկեղեցին քրիստոնէ, ասիկա ազգին հաւատարմութիւնն է, Շատեր իրենց տուրքը չեն կրցած վճարել, բայց, ամէնէն աւելի անոնցմէ ելած են եկեղեցիին պաշտպանները: Մենք աշխատինք որ կարելի եղածին չափ տուրքը նուազի որպէս զի՝ ամէն ոք առանց բացառութեան կարենայ վճարել. եւ հասցիք առաւելութիւն տալով զայ, մինչեւ իսկ՝

եթէ կարելի է 20 վարայ տուրք պէտք է գանձել անոնցմէ. որոնք աւելին չեն կրցնար վճարել. այս զիտողութիւնը կ'ընեմ, որովհետեւ բաւական չափազանց կը գըտնեմ 25 դր. տուրքը:

ՏՕԲԹ. ԹԷՐԶԵԱՆ Է. Ֆ. — Սահմանադրութեան սրամագրութեան համաձայն՝ 75 դր. վճարողը ընտրութեան իրաւունք պիտի վայելէ, ինչպէս զիտեք անտեսական տաղանդ կայ, եւ առանց տուրք վճարելու քուէ տալ կարելի չէ, հետեւաբար, տուրք քուէ տալ կարելի չէ, հետեւաբար, տուրք քուէ տալով անհրաժեշտ դատուած է. բայց սա՛ն հանկը անհրաժեշտ դատուած է. ժամանակին նիւթական միւս կողմանէ, ժամանակին նիւթական անպատ վիճակին ալ նկատի առնելով, պէտք է նշանակել այնպիսի գումար մը, ու պէտք է նշանակել այնպիսի գումար մը, ու պէտք է վճարումը կարելի ըլլայ: Վաւերացնելով, ալ կ'ընդունի որ ո եւ է գումարով մը ազգ. տուրքի վճարումը պարտաւորել է: Ես համակարծիք եմ իրեն, բայց կ'առաջարկեմ որ նիւթական կարողութիւնը նկատի առնուի, եւ միայն տուրք վճարողները ընտրող ըլլան:

ՅԱԿՈԲ Է. Ֆ. ՊԱՆՈՒՄՆ. — Ազգային տուրքի նուազագոյն չափ մը որոշել կարեւոր կը նկատեմ. եթէ մենք 25 դր. տուրքը բացարձակապէս պահենք, արդեւոր մեծ բան մը չ'ըլլար, բայց եթէ 10 դր. վեղչուի լծականաբար չ'առ վճարողներ կ'ըլլան:

Կ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ Է. Ֆ. — Ազգային տուրքի գանձման մասին որոշ տեղեկութիւն մը չ'ունեցողները կը կարծեմ թէ՛ սխալ կարծիքներ եւ տեսութիւններ կը պարզեն աս տեղ. Պատրիարքարանի բազմաթիւ երեք տարիներու մէջ՝ ազգային տուրքը ամէն տարի 1300 լիբայէն աւելի չէ եղած. եւ այս գումարին 1000 ոսկին, Պատրիարքարանի մէջ գործ ունեցողներէն 300-էն կերպով գանձուած է, իսկ 250—300 ոսկին զիմուսներ կատարելով եւ այս վճարողները ոչ թէ 25 դր. տուրքներն են, վճարողներն են, կատարուած վի-

ճակագրութեան կերեւի որ 1912ին 129,200 դր. 1913 ին 138,950 դր. եղած է: Խորհեցա՞ք որ, թերեւ հաւաքման եղանակը անբաւական ըլլալով փափաքելի արդիւնք առաջ չգար, ուստի 3 նոր հաւաքիչ նշանակեցինք, սակայն ցաւալի է ըսել որ շատերը ժամանակը չէ եւլն ըսելով իրենց պարտականութիւնը չեն կատարեր, այնպէս որ երեք հաւաքիչ երեք ամսուան մէջ 4700 դր. կրցած են հաւաքել: Մենք գոհ կ'ըլլանք որ 75 դր. վճարելու պարտաւոր եղողները գոնէ 25 դր. տալով իրենց պարտականութիւնը կատարեն, ասոնք այն ատեն միայն կը հարկադրուին բան մը տալ, երբ ունենան, եւ կ'առաջարկեմ առեւտրային գիւղերին առաջարկած 25 դր. անփոփոխ պահել, որպէս զի, կարելի ըլլայ ծախքերը գոցել, ուրիշ կերպով կարելի չէ. եւ այն համոզումը ունիմ որ 25 դր. վճարել չ'ուզողը 10 դր. նալ վճարել չ'ուզեր, եւ պէտք է գիտնալ նաեւ որ, այս չվճարողները ունեւոր բարեկեցիկ եւ ծանօթ անձնաւորութիւններ են, նոյն իսկ կը ցաւիմ ըսելու որ ասոնց մէջ ժողովականներ ալ կան:

Հ. Է. Ֆ. ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ. — Ազգային տուրքի խնդրին նկատմամբ կոպեանիկ է՛ք ի հաղորդած տեղեկութիւնները բաւական չ'անկան են, սակայն գիտալ պէտք է որ տուրքը մեծ ազգերու մեծ երկիրներու մէջ ալ դիւրաւ չգանձուիր, միշտ զժողովութիւններ կան տուրք գանձելու համար, եւ այս է պատճառը որ ուղղակի տուրքերու հետ ժողովրդեան տանկի ընկու համար անուղակի տուրքեր ալ դրուած են. բայց միեւնոյն ատեն պէտք է գիտնալ որ, տուրքերը սառկիւ ճշգող բնոյթ մը ստացած են ամէն տեղ. եւ հարկատուին համար որչափ ալ զժողովուրդը անոնց վճարումը, տուրք ստացողները զիրարցնելով վճարումը՝ չարունակ կը պահանջեն, որպէս զի տանկի ըլլայ ան, եւ ամէն անհատ ազգին կուսմտական վիճակին իր մասնակցութիւնը ունենայ: Ես կը կար-

աւելին կը վճարեն եւ եթէ չվճարեն կը տարուին շարքերէն : Սահմանադրութեան մէջ թաղային ընտրութեանց համար տուրքի պայման չկայ, այլ 25 տարին լրացուցած ըլլալը, միայն երեսփոխանութեան համար 75 զրշը պայման դրուած է, եւ զայն 10 զրշի իջեցնելէ յետոյ այլ եւս խնդիր չեղ աւելորդ է :

(Ատենա գետ էֆ. քուէի զնելով սոյն յօդուածը ընդունուեցաւ մեծամասնութեամբ եւ յետոյ կարգացուեցաւ Յրդ յօդուածը) :

Յօդ. 3. — Ներկայ օրէնքին գործադրութեան թուականէն սկսեալ տեղի ունենալիք բոլոր երեսփոխանական ընտրութեանց առթիւ անոնք միայն ընտրողի իրաւունք պիտի վայելէ որոնք վըճարած են ընթացիկ տարուան ազգային տուրքը, ըստ Ազգային Սահմանադրութեան 65րդ յօդուածին : Չվճարողները թէ՛ ընտրողի իրաւունքէն պիտի զրկուին, եւ թէ իրենց՝ ո եւ է ազգ. պաշտօնի կոչուած պարագային, այդ ընտրութիւնը չպիտի վաւերացուի ազգ. իշխանութեան կողմէ, մինչեւ որ այդ պայմանը չլրացնեն : Պիտի մերժուին նաեւ բոլոր այն ազգայիններուն խնդիրներն ու գործառնութիւնները որոնք չեն յարգած այս յօդուածին արամադրութիւնը :

Յօդ. 4. — Ազգ. տուրքը մէկ անգամով կանխիկ կը վճարուի տարւոյն առաջին եւսմանէն մէջ :

ՊԱՐԳԵԻ ԷՖ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ. — Առաջին եւսման տեղի աւելորդ է :

Հ. ԱՐԱՄԵԱՆՅ. — Յուլիս եւ Օգոստոս ամիսներու մէջ ըսել աւելի լաւ է :

(Այս յօդուածն ալ քուէի զրուելով նոյնութեամբ ընդունուեցաւ) :

(Ատենադպիր էֆ. կարգաց 5րդ եւ 6րդ յօդուածը) :

Յօդ. 5. — Ազգ. տուրքէ զերծ են ուսանողները եւ զէնքի տակ գանուողները :

Յօդ. 6. — 1908 յունուար 1 առթի տաքիններուն յատուկ ընդհանուր տուրքի պա-

պահանջները ջնջուած են ներկայ օրէնքով :

Յօդ. 7. Ներկայ կանոնադրին հաստատուէն անմիջապէս վերջ, կեդր. վարչութեան կարգեալ յատուկ պաշտօնեաներ Պոլսոյ իւրաքանչիւր թաղին մէջ թաղ. Խորհուրդին աջակցութեամբ եւ մարդահամարի տուժարները ի ձեռին ունենալով, թաղին բոլոր ազգայնոց կեդրոնական տրոց բաշխուած պիտի կատարեն առանձին ցուցակի վրայ եւ հաղորդեն ենթականերուն գրաւորապէս, որպէս զի եթէ ունին զիտողութիւն ներկայացնեն թաղ. Խորհուրդին, իրենց հաղորդուած թուականէն մինչեւ 15 օր : Վերոյշեալ բաշխման ընդհ. ցուցակը եկեղեցւոյ բակին մէջ ի տես ժողովրդեան պիտի դրուի 15 օր : Երբ եղած զիտողութիւնը ընդունելի գտուի, սրբազրութիւնը կը կատարուի : Յետ այնորիկ ցուցակը վերջնական նկատուելով, Պատրիարքարան կը յղկուի, որպէս զի ընդհ. տուժարաց մէջ արձանագրուի :

ԴԱԻԻԹ ԷՖ. ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ. — 1908էն առաջ պարտք ունեցողներուն տուրքը ջնջելու առաջարկը բանաւոր չեմ նկատեր : Ինչ առաջ տուրքը կանոնաւոր կերպով չգանձուելուն վրայ խոսք եղաւ, հետեւաբար չվճարողներուն չափ ալ պատասխանատուութիւն կը ծանրանայ տանց վրայ՝ որ տուրքը կանոնաւոր կերպով չեն կրցեր գանձել : Ըստ իս պէտք չկայ որ ջնջուի այդ պահանջը :

Ս. ԷՖ. ԷՍՄԷՐԵԱՆ. — Օսմանեան կառավարութիւնը, երբ մինչեւ 93 տարւոյ վերջ ջնջեց կալուածական տուրքէ եղած պարտքերը, ըսաւ որ, անոնք որոց նիւթական վիճակ մը ունենալը կը հաստատուի, զերծ են այս ներուածէն : Երբ այսօր պարտք ունեցողներու ցուցակները աչքէ անցնենք, հոն պիտի գտնենք պատուաւոր սեղանաւորներ եւ վաճառականներ որոնք պարտք ունին : Անոնցմէ այս գումարը գանձել չափաւանց զիւրին է, որո չհետեւ մէկ քանի տարուան մէջ կա՛մ կալուած մը պիտի ունեն կամ ո եւ է գործողութիւն պիտի ընեն, այս պայմաններու մէջ, տուր-

քերու ջնջումը ես յարմար չեմ դատեր :

Դ. ԷՖ. ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ. — Գիտէք որ Պատրիարքարանի եւմտացոյցը քրննուելու վրայ է եւ այդ հիման վրայ պիտի պարաստուի վերակազմութիւնը : Խորհեցանք որ հաշուետուութիւնքն, մանաւանդ ասկէ վերջ պարաստուածները որոշ հիման վրայ պէտք է դրուած ըլլան : Ենթադրենք որ պարտք ունեցողներէ ախէնքն ալ 15—20—30 տարիքն իրեն պարտքը կրնան վճարել, սակայն պէտք է ընդունիլ նաեւ որ անոնց մէջ կան աղքատներ, չարձանագրուած անձեր, արտասահմաններէ եկողներ որոցմէ եթէ 10 զրշ. տուրք սահմանուի եւ 20 տարուան գումարը պահանջուի, բնականաբար չեն կրնար վճարել : Ասոր տեղ լաւագոյն է որ 10 զրշ. ստանանք եւ ասկից վերջ տարուէ տարի վճարուի : Կուզեմ սա կէտը լուսարանել թէ փոխանակ ենթադրական գումարներով պիւտձէն ծանրաբեռնելու եւ չփոթութեան նոր առիթներ ստեղծելու : Լաւագոյն է որ հաստատուի եղանակ մը տանք կազմուելիք պիւտձէին :

Լ. ԷՖ. ՍԱՍԹՃԵԱՆ. — Տուրքի բաշխման առթիւ, կրնայ ստուգուիլ թէ ո՞վ վըճարելու կարող է եւ ո՞վ անկարող է : Կարծեմ թէ մէկ անգամուան համար այդ քննութիւնը կատարել եւ ճշգիւ անյարմար չըլլար :

ՏՕՔԹ. ԴԱԻԻԹԵԱՆ ԷՖ. — Հաշորդուած տեղեկութիւններէն հասկցուեցաւ որ 12 օրուան մէջ 1500 զրշ.ի տուրքի գանձում եղեր է : Ըստ իս տուրքէ պարտք ունեցողներուն մեծամասնութիւնը բարեկեցիկ անձեր են եւ ասիկայ ապացուցուած խնդիր մ'է :

ԴԱԻԻԹ ԷՖ. ՏԷՐ-ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ. — Եթէ գտնուին այդպիսի անձեր, ատոնց համար կրնայ միջոց մը խորհուրի :

ԱՏԵՆ. ԷՖ. — 1908էն առջի տարիներու մասին այդ յօդուածը դրուած է այն

պատճառով որ, զժուարութեանց առիթ չտրուել, մանաւանդ շատեր այդ թուականէն առաջ արտասահմանի մէջ կը գտնուին, ումանք զանազան արգելքներու եւ դժուարութիւններու ներքեւ, հետեւաբար խորհուած է որ 1908էն առջի տուրքերու գանձումը ոչ միայն փափաքուած արգիւնքը չկրնար տալ այլ եւ գուցէ չփոթութեանց առիթ ըլլայ :

ՆԵՐՍԷՍ ԷՖ. ՕՀԱՆԵԱՆ. — Այս կերպով տարեկան 500 ոսկի եւ զիջուած տուրքերէ 1500 ոսկիի վըստ մը յառաջ կուգայ :

Հ. ԷՖ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ. — Եթէ ազգ. տուրքը պիտի չարուեստուի գանձուիլ արդի զրութեամբ այսինքն գործի համար Պատրիարքարան եկողներէ, բնականաբար սխալ գործողութիւն մը պիտի ըլլայ, որովհետեւ միայն անոնք պիտի մասնակցին, որոնք գործով մը այն տեղ կուգան եւ յետոյ այդպիսի անձերու պիտի ըսուի որ 10 տարուան պարտք ունիս. այս կերպով անել մը ստեղծած պիտի ըլլանք : Գալով տուրքը ընտանրական խնդրոյն առթիւ գանձուելուն, այս պարագային մէջ ալ կը խորհիմ թէ ի՞նչ իրաւունքով հին պարտքը պիտի փնտենք, ուրեմն եթէ չպիտի մասնակցիմ ըսէ բան մը չպիտի կրնանք պահանջել : Հետեւաբար ես համամիտ եմ որ ատենապետաց դիւանի առաջարկը ընդունուի :

ԱՏԵՆ. ԷՖ. — Վարչութիւնը որոշ կարծիք մը ունի, թէ այս կերպով ինչ արգիւնք յառաջ պիտի գայ :

ՏՕՔԹ. ԴԱԻԻԹԵԱՆ ԷՖ. — Ոչ, վարչութիւնը որոշ կարծիք մը չունի այս մասին :

ՍՄԲԱՏ ԷՖ. ԲԻԴՐԱՏ. — Քանի որ վարչութեան ատենապետը կ'ըսէ թէ պարտք ունեցողներէ մեծագոյն մասը ունեւոր գասակարգին կը պատկանին, ուրեմն ժողովուրդին ըլլալիք ո եւ է զըր-

Պրուսա		Գաղատիա	
129.	Գասպար էֆենտի Նեմցե	135.	Տր. Խաչիկ էֆենտի Պողոսեան
	Ռօտոսմօ		Գոնեա
130.	Մինդաւտ էֆենտի Հալիազն	136.	Բարձուկ էֆենտի Զօրեան
	Տիգրանակերտ		Երզնկա
131.	Տիգրան էֆենտի Նազաշեան	137.	Գարրիէլ էֆենտի Նորատունկեան
132.	Տիվրիկ		Մարաշ-Ձէյմուռն
	(Ե. Վինակ)	138.	Սմբատ էֆենտի Բիւրատ
	Ամասիա-Մարգուան		Շապին-Գարաիիսար
193.	Տիգրան էֆենտի Մարտիկեան	139.	Ժագ էֆենտի Սալապալեան
	Բարերդ		Սերաստիա
194.	Յարութիւն էֆենտի Դարբինեան	140.	Տօրմ. Նազարէմ էֆենտի Տաղաւարեան

Գ Ի Ն 1 Ղ Ր Ո Ի Շ

Սեփականութիւն Ազգ. Սնտուկին, Ազգ. Ժողովոյ ծախուց յատկացեալ
Կը ծախուի յազգային Խորհրդարան Ղալաթիոյ